

A Kilencek (...) közösségi élményekkel, plebejus erkölcsi eszményekkel, a hagyományok és a modernség ötvözése révén közelítettek a világ és a magyarság, a társadalom és az irodalom problémáihoz.

(...) Élményeik: nemzedéki élményeik azonban ma is időszzerűek (...). Ezért tartom a legújabb magyar költészet kiemelkedő darabjának Oláh János *Nemzedékem* című versét; azt a verset, amely talán a legtöbb hitelességgel és erővel vet számot e fiatal generáció sorsával, helyzetével, fogalmazza meg közérzetét, fájdalmait, kételyeit és reményeit.

POMOGÁTS BÉLA, Könyv Világ, 1972. 9.

„A *Fordulópont* központjában a címadó vers áll. Tulajdonképpen egy nyolc tételből álló szimfónia. Összességében ebben zajlik le a kötet egész drámája. (...) Első tételei azt az állapotot tükrözik, amikor a lázongó fiatal a felnőttek világába kényszerül, ahol „tájékozódni jeltelen mezőn, vagy eltévedni, csaknem ugyanaz”... A *Fordulópont* fordulópontja az ötödik tétel. Nyugtató nyugtalanít. Gyerekdallammal füttyörészgeti el a legdrámaibb pillanatok: „Idevárunk vacsorára, estére! / Ha összeakad a lábad, megtérsz-e?” S a csilingelő hatás fokozásáért szétördeli a sorokat: „Milyen utca / milyen háza / a házunk, // nem érdekel, / üldögélünk, / pipázunk.” A nyolcadik tétel aztán lezárja a harcot: „A lázadás / talán csak önmagunk / fölégetése fegyverrel a kézben.” (...)

Hogyan viselkedik a legyőzött? Nem veszi föl a vesztes ember tragikus pózát. Van bátorsága megmutatni a fordulópont utáni élet boldog dekrescendóit is. A *Vége a nyárnak* dúdolnivalóan szép vers, a *Bornemisza óta* három dala pedig antológiába kívánczok.”

CSONKA FERENC, Új Írás, 1972/10.

A *Közel* a gyermekkor beutazása... (...) olyan stílári újításokat hoz, amelyek a mai magyar irodalomban vagy ismeretlenek, vagy kuriózumképpen fordulnak elő csupán.

E nővumok közül hadd említsek fel hármát, fontossági sorrendben. Miközben használja, mintegy kodifikálja a somogyi vernakuláris beszéd helyesírását – mert használja bőven, alakjai, ha megszólalnak, ezt a nyelvet beszélik: ő maga is, ha mint kis parasztfiú megszólal, duzzog-felesel-fél-verekszik-kurjongat-barátkozik. Már legfőbb ideje, hogy meghonosodjék, és teljes polgárjogot kapjon a modern magyar prózában is ez a fogás, a különböző tájnyelvek kvázi-kodifikált átírása – amelyet oly bőségesen és oly nagy verzalitással használ alakjai jellemzésére a modern angol széppróza. Oláh másik fogása: az ennek ellenpárja – juxtapozíciójaként használt elbeszélő-kommentáló próza, oly tömény és oly magas intellektuális szinten, amely képes a tudat legapróbb, legönkéntesebb, legtétovább mozzanataira is felfigyelni. A mai magyar tárca- és novellairodalom riportszerű, „svadás”, locska-fecske dialógustömegében ez a fajta tömény intellektuális tudatosítás valóságos oázis. Végül harmadik fogása az „útrövidítés”. Átlépi – kihagyja azt az orientáisan hömpölygő, fölösleges, mert magától-értetődő szöveghordalékot, amely a mai magyar prózát oly gyakorta

nehézkessé, vásárvá, egyenletlenné teszi. Oláh János prózája, szagatott, rövid tömondataival, ige nélkül hagyott, de olyan funkciójú főnév-mondataival valóságos géppuskaropogás.

A *Közel* magas szintű intellektualitása távrolról sem jelenti azt, hogy kirekeszti a humort, avagy számúzi az életszerűséget.

És ha már a tanyasiak nyelve egy-az-egyben jelentkezik, ne csodálkozzunk, hogyha humoruk is trágár-goromba, s olykor kimerül az egymást túllicitáló verbalizálásban. Ám ha „értünk a szórul” és van fülünk a hallásra, önfeledten figyeljük a gyermekvilág e kegyetlen humorát, amely éppoly disszonáns, amilyen vitriolos. Az élet szakadatlan sokkezelését, a veréb-fészket kirabló, sebesült madár-fiókák agyonlövésével szórakozó kölykök elemi kegyetlenségét (...), kártyacsatáit; a felnőttek riadalmának csapadékát a falun keresztüldübörgő tankoszlopok láttán és a süvölvények tudatán átfelhőző 56-os forradalom fegyverropogását.

HATÁR GYÖZÖ, Irodalmi Újság, 1978. I–II.

Vannak jól szerkesztett, simán folyó regények is, amelyeket ásitva lapozgatunk, amelyekből nem csak gondolat, de még szín, még hangulat sem marad az olvasóban, s lehetnek darabosabb, érdekesebb írások, amelyek nemcsak ébren tartják, de meg is gyötrik az olvasót: egy ideig még aludni se hagynak a megszokott közömbösséggel. Oláh János új regénye, *Az örült* ilyen könyv. Barátsággal kezdtem olvasni a költő újabb prózai kísérleteként, s hamarosan úgy éreztem, hogy a kitalált történet a legigazabb életről beszél. Egy nemzedék, vagy legalábbis egy értelmiségi réteg életéről olyan forró indulattal, olyan mélyre néző szándékkal, ahogy erről a rétegről, illetve nemzedékről eddig még nemigen beszélt regény.

CZINE MIHÁLY, Jelenkor, 1984/6.

Minden munkájában lappangva is ott vibrál az a motívum, amit az *Örvényes partján* szimbolikusan is megfogalmaz: (...) Kegyetlen az írói optika, mert nincs felmentés és megértő jovialitás, legalább a saját arcáért mindenkinek felelnie kell. A kötet egy reflektálatlan, leginkább az első jelzőrendszer alapján működő társadalmi mikrovilágot panorámatechnikájával drámaiságában is egzakt pontossággal kelt életre – mely a háború utáni évtized Magyarországnak a kortárs prózában leghitelesebb dokumentuma is egyben.”

PÉCSI GYÖRGYI, Remetei Kéziratok, 1991/5.

Ilyen hát a *Vérszerződés* világa. Nyomasztó, felkavaró. Célja a pontos rögzítés – a kegyetlenség és a kisszerűség megörökítése. (...)

A *Szegénylegények* elvontabb konstrukcióját viszi vissza a mindennapok valóságába. Azt mutatja meg minden érzékletes részletben, amire Jancsó és Hernádi kegyetlen parabolája csak utalni tudott. (...) Most viszont eljött a krónikások ideje, a részletek elmondásának ideje, a látszólag jelentéktelen, de hitelességükben monumentális részleteké.

KODOLÁNYI GYULA, *Oláh János: Por és hamu*, utószó, Magyar Napló, Bp., 2002.